

Dejan Grba

TRILER

Bogdan Vojnović realizuje svoje projekte snimanjem lokacija sa ograničenim pravom pristupa u zapuštenim industrijskim kompleksima i njegova nova serija digitalnih fotografija, pod nazivom *Staklara*, je nastala u pančevačkom društvenom preduzeću Industrija stakla. Ova metodologija je bliska opusu britanskih video umetnica Džejn i Luiz Vilson, a koncepcija fotografskom eseju *Američki indeks skrivenog i nepoznatog* (2007) američke umetnice Terin Sajmon.¹ Slično kao što studija opskurnih i teško dostupnih institucija u *Američkom indeksu...* diskvalifikuje površnu sliku Amerike koju posreduju masovni mediji i popularna kultura,² *Staklara* dekonstruiše mentalno filtriranje koje stanovništvo savremene Srbije koristi uglavnom radi opstanka, a njeni posetioци radi dobrog provoda.

Vojnović uspostavlja osoben spoj dokumentarističke sublimacije i pseudo-sublimne estetizacije banalnog pejzaža, po ugledu na dizeldorfsku školu fotografije. Sublimaciju banalnog pejzaža izvodi pažljivim izborom motiva, kadriranjem i stapanjem snimaka u velikoformatne kompozicije. Pseudo-sublimnu estetizaciju postiže naglašavanjem ili uklanjanjem detalja i manipulacijom valersko-hromatskih vrednosti slike. Sublimni pejzaž je kristalizovan slojevitom kontemplacijom prirode i fokusiranom opservacijom motiva koji postaje scenografija namenjena obnavljanju sopstva. Pseudo-sublimni nas suočava sa stvarnošću, ističući njenu uvek svedenu ponudu raspoloživih opcija.

Za razliku od digitalnih umetnika koji pustoše prizor, kao što su Entoni Aziz i Semi Kuher (*Distopija*, 1994-1995) ili Aleksander Apostol (*Polirane zgrade*, 2001), Bogdan Vojnović insistira na likovnom uslozňjavanju nereda u opustošenim pejzažima. Pustošni pejzaž sugerise gubitak, na primer kod Polanskog (*Pijanista*, 2002) ili mogućnosti, na primer kod Tarkovskog (*Stalker*, 1979), ali i njihovu kombinaciju, na primer u klasičnom trileru. Vojnovićev 'postindustrijski' triler *Staklara* pretvara eks-jugoslovenski pejzaž u svojevrsnu S/M pastoralu.

Dosledno ideji Kaspara Davida Fridriha da umetnik prikazuje ne samo ono što ga okružuje, nego i ono što vidi u sebi,³ Bogdan Vojnović dodaje ono što ne postoji likovnim predstavama onoga čega više nema, a posmatrač njegovih pejzaža postaje Rückenfigur iz Magritove slike *Kopiranje zabranjeno* (1937).

¹ Dworkin, Ronald / Christina Kukielski / Salman Rushdie. *Taryn Simon: An American Index of the Hidden and Unfamiliar*. Göttingen: Steidl, 2007.

² Grba, Dejan. „Američki indeks skrivenog i nepoznatog.“ *Politika* (Kultura - Umetnost - Nauka), 12. jul, 2008.

³ Börsch-Supan, Helmut. *Caspar David Friedrich*. New York: George Braziller, 1974. p. 7.